

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΙΣΤΟΡΙΑ

Γ' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Σάββατο 24 Απριλίου 2021 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α) «Ραλλικό» κόμμα.
- β) «Υπουργείο Περιθάλψεως».
- γ) «Συνθήκη των Σεβρών».

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α) Κατά τα πρώτα χρόνια μετά την Ελληνική Επανάσταση η μετακίνηση ανθρώπων από την ύπαιθρο στα αστικά κέντρα δεν στόχευε αποκλειστικά σε εγκατάσταση στον αστικό χώρο.
- β) Το ελληνικό σιδηροδρομικό δίκτυο κατόρθωσε να φέρει την ανάπτυξη και την εκβιομηχάνιση στις περιοχές όπου έφτασε.

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- γ) Τα πρώτα τρία ελληνικά κόμματα ονομάστηκαν το καθένα (από τους οπαδούς του) με το όνομα μίας μεγάλης Δύναμης.
- δ) Σε αντίθεση με την εποχή του Όθωνα και του Βούλγαρη, κατά το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούσαν συστηματικά μεθόδους εξαναγκασμού για να πείσουν τους εκλογείς.
- ε) Κατά το 18ο και 19ο αιώνα οι ελληνικοί πληθυσμοί στη Μικρά Ασία ενισχύθηκαν και πάλι με μεταναστεύσεις από τον κυρίως ελλαδικό χώρο.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να αναφερθείτε:

- α) στα αιτήματα της «νέας γενιάς» όπως αυτά εκφράστηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1850 (Μονάδες 6),
- β) στις πολιτικές εξελίξεις που προκλήθηκαν στην Ελλάδα στο διάστημα Φεβρουαρίου - Νοεμβρίου 1862 (Μονάδες 9).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Σε ποιες περιοχές κατευθύνονται τα προσφυγικά ρεύματα από τη Θεσσαλομαγνησία και τη Μακεδονία την περίοδο 1821 - 1822; Ποιες επιπτώσεις προκάλεσε ο προσφυγικός συνωστισμός σε κάποιες από τις περιοχές άφιξής τους;

Μονάδες 10

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αξιοποιώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και από τα δεδομένα του στατιστικού πίνακα, να προσδιορίσετε τις πολιτικές και τις κοινωνικές δυνάμεις που στήριξαν πολιτικά και εκλογικά τον Ελευθέριο Βενιζέλο στο διάστημα 1910 – 1936.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η διεξαγωγή των εκλογών της 8ης Αυγούστου (ενν. 1910) επέτρεψε στις ποικιλόμορφες αναζητήσεις στο κοινωνικό και στο ιδεολογικό πεδίο να επιδιώξουν την πολιτική τους καταξίωση στο χώρο της κοινοβουλευτικής ζωής. Φορείς των νέων αιτημάτων και ριζοσπαστικών τάσεων δε δίστασαν να διεκδικήσουν τη λαϊκή ψήφο με την εκλογική προσωνομία του ανεξάρτητου. Επαγγελματικοί σύλλογοι και συντεχνιακές ενώσεις έχριαν για πρώτη φορά υποψηφίους έξω από τα συγκροτημένα πολιτικά κόμματα. Μέσα στο ιδιόμορφο τούτο προεκλογικό κλίμα, τα κλαδικά αιτήματα εναλλάσσονταν με την επίκληση της ανάγκης για ριζικές πολιτειακές μεταβολές. [...] Νέοι άνδρες, εμπνευσμένοι από ζωηρή μεταρρυθμιστική διάθεση, αλλά και παλαιότεροι κάποτε πολιτευτές, αντίθετοι στην πρακτική της προγενέστερης κοινοβουλευτικής ζωής, εκπρόσωποι ριζικά δισταμένων πολιτικών θέσεων έτεινάν να αναζητήσουν στο πρόσωπο του Βενιζέλου τον αντιπροσωπευτικό φορέα του αιτήματος της πολιτικής αλλαγής.

Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, στο: *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ. ΙΔ΄,

Εκδοτική Αθηνών, σσ. 268

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Διεθνείς συνθήκες ώθησαν προς τον Βενιζέλο ένα τμήμα της επιχειρηματικής ομογένειας και το εφοπλιστικό στοιχείο της εγχώριας αστικής τάξης – συνθήκες που λειτούργησαν τόσο πριν, όσο και μετά το ορόσημο του 1909 – 1910. Παράλληλα, όμως, μετά το 1910, άλλαξαν οι συνθήκες και μετά στην ίδια την Ελλάδα. Με την ώθησή τους, που ήταν ισχυρή από τα πρώτα κίολας χρόνια που κυβερνούσε ο νέος ηγέτης, όλο και μεγαλύτερα τμήματα της αστικής τάξης προσχώρησαν σταδιακά στους Φιλελευθέρους.

Στη μεταβολή συνετέλεσε η χαλάρωση του συντηρητισμού και κυρίως της επιφυλακτικότητας των αστών, χαλάρωση που ενισχύθηκε από τις εμπειρίες της νέας πραγματικότητας. [...] Μία ακμάζουσα παγκόσμια οικονομία δημιούργησε ή ξανάνοιξε αγορές για τα ελληνικά προϊόντα κι ευκαιρίες για τους Έλληνες εμπόρους κι εφοπλιστές. Η ευνοϊκή αυτή συγκυρία έφτασε σε πλήρη άνθηση στον πυρετό του μεγάλου πολέμου. Τα κέρδη έμπαιναν τώρα στην Ελλάδα όχι μόνο από τα λιμάνια της αλλά και από το βαλκανικό μέτωπο αρχικά περιορισμένο στη Σερβία και την Καλλίπολη, απλώθηκε μέσα στην ίδια την ουδέτερη Ελλάδα το 1916, ύστερα σε ολόκληρα τα Βαλκάνια το 1917, όταν η Ελλάδα και η Ρουμανία μπήκαν στον πόλεμο.

Γ. Δερτιλή, Κοινωνικός μετασχηματισμός και στρατιωτική επέμβαση (1880 – 1909),
σσ. 221 – 223.

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ: Η προσφυγική ψήφος 1928 - 1936
(εκτίμηση σε ποσοστά %)

Εκλογή	Αντιβενιζελισμός	Βενιζελισμός	ΑΚΕ ¹	ΚΚΕ
1928	1	91	3	5
1932	2	71	14	14
1933	16	67	3	16
1936	11	70	3	16

Γ. Θ. Μαυρογορδάτος, *Μετά το 1922: η παράταση του Διχασμού*,
Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2017, σσ. 152.

ΘΕΜΑ Δ

Συνδυάζοντας τα στοιχεία από τα κείμενα που ακολουθούν με τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα αναφορικά με τους πρόσφυγες του 1922:

- α)** Ποιες είναι οι προσδοκίες τους κατά το πρώτο διάστημα παραμονής τους στην Ελλάδα; Πώς επιδρούν αυτές στην ταύτισή τους με το γηγενή πληθυσμό; (Μονάδες 5),
- β)** Ποιες διαφορές υπάρχουν μεταξύ των προσφύγων; Ποιος είναι ο αντίκτυπος αυτών των διαφορών στο ρυθμό κοινωνικής ενσωμάτωσης και αφομοίωσή τους μετά την υπογραφή της Σύμβασης της Λοζάνης; (Μονάδες 7),

1. ΑΚΕ: Αγροτικό Κόμμα Ελλάδος

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- γ) Ποιες διαφορές νοοτροπίας και ιδιοσυγκρασίας υπάρχουν μεταξύ γηγενών και προσφύγων; Σε ποιο βαθμό επηρεάζουν αυτές την κοινωνική τους συνύπαρξη; (Μονάδες 13).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Δέκα ολόκληρα χρόνια μετά την Καταστροφή και ακόμη το συλλογικό όργανο των Αϊβαλιωτών² θεωρούσε την Ελλάδα «ξενιτιά». Ήταν πολύ δύσκολο να πιστέψουν ότι δεν θα ξανάβλεπαν ποτέ πια το Αϊβαλί και ότι δεν θα επαναλαμβανόταν η ιστορία της επιστροφής τους, όπως τις προηγούμενες φορές, το 1821 και το 1917.

«Δεν μπορούσαμε να πιστέψουμε ότι δεν θα γυρίζαμε στα δικά μας. Όπως και οι παππούδες μας. Άντε, λέγαμε, κι αυτός είναι ο τελευταίος μήνας και κάναμε κουράγιο. Βγαίναμε στις ρούγες³, μας πετροβολούσαν και μας έδερναν και πουλούσαμε τις προίκες των κοριτσιών μας για ένα κομμάτι ψωμί κι ύστερα λέγαμε: Σαν πάμε εκεί σ' ένα χρόνο βάνω κρεβατή - που πάει να πει αργαλειός - και τα ξαναφτιάχνω όλα. Έτσι λέγαμε να παρηγορηθούμε».

Άννα Παναγιωταρέα, Όταν οι Αστοί έγιναν πρόσφυγες, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 154

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Ήδη από το 1928 η Κοινωνία των Εθνών ταξινομούσε τους πρόσφυγες σε τρεις μεγάλες κατηγορίες, με βάση τη δυνατότητά τους να αντεπεξέλθουν στον καθημερινό αγώνα για επιβίωση: στην πρώτη εντάχθηκαν όσοι μπόρεσαν να μεταφέρουν τεράστια χρηματικά ποσά στην Ελλάδα [...]. Αυτοί ανήκαν σε μια

2. Το 1924 δημιουργείται στη Μυτιλήνη μια υποτυπώδης οργάνωση των προσφύγων Αϊβαλιωτών με την επωνυμία «Κοινότητα Κυδωνιών, Μοσχονησίων και πέριξ εν Ελλάδι».
3. Ρούγα: δρόμος ή πλατεία.

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ολιγάριθμη ελίτ, που κατάφερε να μεταφέρει στη νέα πατρίδα την προνομιούχο θέση που κατείχε στη Μικρασία, και εκμεταλλευόμενη τα χρηματικά διαθέσιμα, την τεχνογνωσία και τις διασυνδέσεις, να εδραιώσει γρήγορα τη θέση της στην πρώτη γραμμή του εμπορίου, του τραπεζικού και του βιομηχανικού τομέα. Μια δεύτερη κατηγορία αστών προσφύγων, σαφώς πιο πολυπληθείς κατάφερε να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες, ενώ μία τρίτη, ακόμη πολυπληθέστερη ομάδα δούλευε «μεροδούλι - μεροφάι» προκειμένου να τα φέρει εις πέρας και απλώς να επιβιώσει. [...]

Για πολλούς από τους πρόσφυγες η εικόνα που είχαν για τη νέα τους πατρίδα ήταν μάλλον απογοητευτική. Η χώρα φάνταζε υπανάπτυκτη, οι άνθρωποί της (τους φαίνονταν ότι) στερούνταν ευρύτερης καλλιέργειας και οριζόντων, ενώ στο εθνικά ομοιογενές ελληνικό κράτος απουσίαζε εντελώς εκείνη η τόσο χαρακτηριστική κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα της μικρασιατικής πατρίδας. Η διάσταση αυτή σύντομα πέρασε και στη σφαίρα των λεκτικών αντιπαραθέσεων και μετουσιώθηκε σε στερεότυπα. Για τους γηγενείς από την άλλη, οι πρόσφυγες ήταν Τούρκοι, «ογλούδες» (από την κατάληξη «-ογλου» που είχαν συνήθως τα επώνυμά τους), «γιαουρτοβαφτισμένοι» και «αούτηδες». Για τους πρόσφυγες, αντίθετα, οι ντόπιοι ήταν άξεστοι, απολίτιστοι, δε γνώριζαν τους στοιχειώδεις τρόπους κοινωνικής συμπεριφοράς, ακόμη ακόμη αγνοούσαν (κάποιες φορές) τη λειτουργία του χρήματος, δεδομένου ότι στα ορεινά χωριά της Ελλάδας οι σχέσεις δεν είχαν εκρηματιστεί πλήρως, η δε ανταλλαγή των προϊόντων μάλλον δεν ανήκε στη σφαίρα του παρελθόντος [...]

Κώστας Κατσάπης, Το προσφυγικό ζήτημα, στο: Το 1922 και οι πρόσφυγες μια νέα ματιά, επιμέλεια - εισαγωγή: Αντώνης Λιάκος, εκδόσεις Νεφέλη, σελ. 157, 163